

Szerkesztőség

Arad, Acsev-palota,

Kiadóhivatal:

8 utv. Regele Ferdinand 22.
(József főherceg-ut.)

(Aradi Nyomda Vállalat.)

Sürgőnycím: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KOZGAZDASAGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JOZSEF. *

ELOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egész évre 360 Lei.

Fél évre 180 Lei.

Negyed évre 90 Lei.

Havonta 30 Lei.

Hirdetések díjazás szerint
vétetnek fel.

Megjelenik naponta reggel.

Széljegyzetek.

Minden politikai mozgalomnak állandó kísérő jelenségei vannak. Az eszmék érvényesülése elválaszthatatlan azoknak a férfiaknak érvényesülésétől, akik az eszmék érlelői, harcosai és hirdetői voltak. Az eszmék, a diadalmaszkodó, révbe érő gondolatok motorjába azonban gyakran súlyos sleppként kapaszkodnak be olyanok, akik nem küzdöttek, nem kockáztattak, mint a politika nazarénusai, nem vettek fegyvert a kezükbe, csak vitették magukat mások niunkájának gőzével, mások helyt állásának sodrában, mások erkölcsi bátorságának és értelmi fölényének hajtó erejével. Amíg csak veszélyt, csak kockázatot, csak felelősséget jelentett ez a küzdelem, addig nem lehetett szavukat hallani. De amikor part felé hajtották már a bárkát a kedvező szelek, amikor a küzdelem sikert ígér, csudálatos átszaporulás észlelhető. A küzdőknek kifáradt a karjuk és berekedt a torkuk, a várásra lovaglóknak frissek az izmaik és a torkuk csengő. A zászlók után azok a klarok kezdenek nyulni, amelyek fegyvert soha nem szorítottak, az „itt vagyok”-kal azok a torkok jelentkeznek lehangosabban, amelyek soha nem harsogták az „előre”-t.

A sas és az ökörszem meséje megelevenedik minden politikai fórumon. A fölényesebb bátorság, a nagyobb értelmi erő, a tudás és lelkesedés hivatottsága, az erkölcsi és politikai intaktság csak grammoikat jelentenek a politika mense tekel ufarszin serpenyőjében. Ha rövid a jóhíred, told meg egy rágalommal. És elkezd dolgozni az allkvid semper haeret bölcsesége. Hírek röppennek föl, aknak sülyednek el, tüzes taplók kerülnek a jóhiszeműek fülébe, először sugdos csak a beavatottság, aztán vádol a gyamu, végre elgáncsol a közhit, — valami mindig tapad s amit a rágalom kiizad, a mocsár békái kinyálaznak magukból, az érvényesülni akarás végső kétségbeesése rákeni a ragyogó érdemre. Ha keresztény vagy, egyszerre csak hire terjed, hogy a feleséged nagybátyja — hitközségi metsző volt, ha zsidó vagy, kiderül, hogy a fiad keresztény leányt akar nőül venni. Hasztalan állod a legönzetlenebb harcot hasztalan vívod a legtisztább

küzdelmet, a rágalom intuitívabb, mint Bergson s különö feltaláló, mint Edison: ha orvos vagy kieneket akarsz, ha ügyvéd vagy, megbizatosok után törtetsz, ha tanár vagy, főigazgató akarsz lenni, ha hivatalnok vagy, előléptetés után könyökölsz. Csak a rágalmozó ment minden önző szándéktól, ő nem akar semmit, neki nincsenek ambíciói, őt nem hevítik közéleti sikerek, ő semmi mást nem akar, mint letelepedni arra a helyre, amit a megrágalmozott tudása, bátorsága, értelmi és erkölcsi fölvértzettsége harcolt ki. Csak kicsinyeld le a mások munkáját, rögtön megnő jelentéktelen szemenyéd; csak gördíts akadályokat a mások munkája elé, rögtön nyilvánvalóvá válik az erőd; ha a gondolkodásod nem éles, majd éles lesz a tollad s ha az érveid némák, majd hangos lesz az ordításod. Téglával verheted a melledet, hogy te vagy a duplán kovácsozt önzetlenség s mindenki más profitéhes és fizetes, ha már sárgává tesz az irigység, hogy könyöradományokra szorulsz, amikor más megél a tiednél különb munkája megbecsüléséből.

Helytelenül a Kezdeményezést, lelkicsinyelni a munkavégzést, tá-

Anakronizmus.

Irta: Tompatalvi Ella.

Harnon Salvátor gróf nagyon szerette a feleségét; mindössze fél éves házasság volt és a gróf érezte a megérett dolgok keserű biztosságával, hogy megcsalja őt a felesége. Fájt ez neki minden idegében, mint egy nagy betegség és hideglelősen dült végig a „dolgozó” szobája tigrisbörtakarós heverőjén, a kezét, mely olyan érzékenyen pirult mint egy csecsemőkéz, hisztériás, piros szemhéjára nyomta és gondolkozott ...

... Tegnap, mikor az arcát megcsókoltam (olyan fehér a bőrre mint az altwieni porcellán) felsikoltott. Fehér ... az indulataiban is nemes és szép és mégis megcsal! Mutatja a félre mosolygása (milyen tartalmasan tud mosolyogni, mint a finom japánok) a titkosan boldog megelégedéssel elnézése, olyan mint a Tanit megszállottjai, — olyankor nem veszi észre, hogy valaki a közelében van és akkor titkosan-boldog ... Igen, sokat voltam tőle távol, szo-

volmaradni a küzdelem veszélyeitől, akadályokat gördíteni a harcosok útjába, — s kisajátítani azt az eredményt amit ezer akadályon keresztül, — melyet a te közömbösséged, rosszalásod, rágalmaid, gáncosvetésed és lelkicsinylésed is súlyosabbá tették — verkedtek ki a harcosok, ez valóban méltó osztálytevés a politika jogszolgáltatásában. Akidé a munka volt, azé legyen a rágalom szenyneve, aki a köldökbebumulást hir-

dette programul, azé legyen a harc eredménye, aki csak ócsárolni és frondörösködni tudott, azé legyen a mások helytállásának és bátorságának sikere.

De ez az osztokodás csak addig tart, amíg a közéleti morál össze tudja egyeztetni az egyéni tisztességet a politikai tisztességtelenséggel. Csak addig, amíg a politikai morált le tudják gyúrni az alacsony cselvetések és gonosz rágalmak.

A CFR. aradi tisztviselő-telepe.

(A kötszövénygyár is építkezik. — Tavasszal megindul a munka.)

Az Aradon megindult építkezési mozgalmak arra engednek következtetni, hogy a tavasszal meginduló építkezések következtében rövidesen enyhülni fog a lakáshiány. Ebben a mozgalomban jó példával jár elől a CFR. aradi kerületi igazgatósága. A CFR. a napokban ajánlatot tett Arad város vezetőségének, amely szerint a Piata Stefan Cal Mare (Béla téren) levő telket építkezés céljaira akarja felhasználni.

— Tervek szerint a CFR. tisztviselői részére két emeletes házakat épít a Béla-téren. A város vezetősége rövid időn belül letár-

gyalja az ajánlatot és természetesen hozzájárul a CFR. nagyszabású tervének megvalósulásához és az építkezések előreláthatólag a tavaszi idők beálltával megindulnak.

Az aradi kötszövénygyár szintén építkezési tervekkel járult a város vezetőségéhez. A gyár az összes munkásai részére munkásházakat szándékozik építtetni a kötszövénygyár közelében levő telkeken. A két nagyjelentőségű terv megvalósulása esetén számos lakás ürrül ki Aradon és a város egyik legsúlyosabb mizériája remélhetőleg hamarosan szünni fog.

Kásból; (és már nem vádolta, hanem védte) pedig a világból unokáim mindent, őt követelik, zakatolják tőlem az én fájó, kusza, sokkaru idegeim ... de én őt drága ráadásnak, szabaduló-sóhajnak tartogattam.

Az anyám furcsákat beszél róla — haragszik rá — de, hát kellett volna-e nekem, úgy ahogy a többi asszonyok adódnak? Megcsal ... és ez borzasztó! ...

Csikszentkirályi Izabella a kékmezős Burbon lilomos címer utolsó tulajdonosa volt, atyjára nem emlékezett, anyjáról annyit tudott, hogy öngyilkos lett 25 éves korában, nagybátyja a nagy történettudós és pedagógus nevelte és minden elméletét meghazudtolta a leány, kit mindennél jobban érdekelték családja tradíciói. Egy karruc Kapitány öse, aki a nagy fedelem jószágkormányzója volt és meghitje és gazdag, mint egy kiskirály, de nagy vagyonát szívesen faragta széjjel kookán a francia urakkal. Izabella a nagy ur napjairól többet tudott, mint a saját életéről. A kedvéért megta-

nult franciául és latinul, németül soha. Mikor a Harnon grófok kastélyába jött, megmutattatta magának Eugen gróf arcképét, kiről tudta, hogy befont hajú, ismeretlen biborszövetből készült sötét ruhájú ösét megölte és a császár katonája volt. Mikor meglátta ősz szeszorított öklébe beletört a kisujja vékony körme, a kép gögös szemé elfogadta a kihívást, mint lovagi párbajokban szokta.

S a képet bevitette egyik szobájába, ahol minden a Harnon grófok sárga színében ragyogott és az ő kék színeiből voltak a drapériák és dúsítések. Az ajtaja nyitva volt, de senki át nem lépte a küszöbét, mert a grófné azt így akarta, — a sok szeszélye egyikéül tudta ezt mindenki.

Soha halottat nem látott, sem a családi kriptába le nem ment soha, az elmúlás szimbólumait nem szerette. Néha ártatlan és jó volt, mint egy gyermek, a virágokat mégsem szerette! Néha elűnt szakadó esőben és nem látták mikor ment és mikor jött és olyankor komorna nélkül vetkő-

A süllyedő Arad.

(Gázforrások, vagy geológiai alakulás? — Két újabb nyilatkozat a süllyedő várossal. — Egy aradi mérnök és egy aradi tanár feltevésai.)

Általános feltűnést keltett a mai Aradi Közlönyben megjelent „Süllyedő Arad” című cikkünk, amely érdekesen világítja meg a gyakori házbeomlások okát. Bizonyítják Arad labilis talajviszonyait a lépten-nyomon tapasztalható repedések és mély horpadások, amelyek a város aszfalt jártait csufítják el és csaknem járhatatlanná teszik. Különösen Arad külvárosában vannak felkúró bizonyítékai a süllyedő talajnak. Igen sok régi ház látható a külvárosokban, amelyeknek a földszintes ablakai fényleg egyvonalban vannak a föld színével. Több mint valószínű, hogy ezeket a házakat nem így építették, hanem idők folyamán a talaj süllyedése következtében kerültek a jelenlegi helyzetükbe. Ezt a feltevést bizonyítja az a tény is, hogy némelyik ilyen háznak az egyik ablaka és a földszint között fél méter távolság van, míg a másik ablaknak egészen a párkányáig ér a föld. Az Aradi Közlöny munkatársa erről a kérdéssel beszélgetést folytatott

FREUND ERVIN városi építészzel,

aki a következőket jelentette ki:

— Igen valószínű, hogy a házak beomlását és a falak gyakori repedezéseit a talajsüllyedés is befolyásolja. De ez nem birna katasztrófás jelentőséggel, ha az épületeket állandóan renoválnák. Az évek óta gondozatlan régi házakat, amelyek a helyi vasut vágányainak a mentén vannak, a kisvonalat teszi tönkre. Arad város

zött. Őrát nem tűrt a szobáiban és mintha az idő is érezné a tehetetlenségét vele szemben, semmi állandót nem rajzolt az arcára: akkor volt gyermek, mikor a szeszélye hozta, néha komoly, szótlan és titokzatos, félmosoly, szüzesen félénk, vagy fáradt és különös, ilyenkor mintha egyszerre megvértült volna. És az utóbbi időben mindig ilyen volt.

A gróf puhán hulló ujjai közül szűrt egy tekintetet a nehéz függönyök felé, mely mintha fáradt szemre előtt bizonytalanul megremegne. Nem is látta csak inkább érezte: Izabella fehér hosszú ruhás alakját, amint finom üvegszerű pára veszi körül az ablakon kéken beomló alkonyat. Érezte magán a tekintetét és borzongott alatta, mint delejes érintéstől: — a lezárt szemhéján keresztül látta, hogy nézi ajka vonalát, mely keskeny és vértelen és fájdalomosan lefutó mint a halaké — mint Eugen grófé a régi képen — és a lezárt pillák alól végtelen fájdalmat küldött feléje . . .

Kinyitotta erőszakosan a szemét és kimatag, zúgó aggyal ne-

iszapos talaja nem alkalmas arra, hogy óriási terheket veszély nélkül lehessen szállítani, különösen akkor amikor az épületek rozoga állapotban vannak. A nagy terhek szállítása következtében beállott rezgések állandó veszedelem az ilyen épületeknek. A talajsüllyedésnek Aradon valószínűleg az az oka, hogy a város alatt gázforrások vannak és a süllyedés az ilyen gázúterek beomlása következtében történik. Természetesen a süllyedéseket az iszapos talaj is befolyásolja.

BLAGA NESTOR

a Moise Nicoare liceum geológiai szakának tanára.

— Talán teljes határozottsággal még sem lehet állítani, hogy Arad alatt süllyed a föld. Ez geológiailag pontosan meg sem állapítható, mert olyan műszerekkel nem rendelkezünk, amellyel egy esetleges süllyedés mérvét ki lehetne mutatni. Ilyen megállapítások csak megfigyeléseken nyugodhatnak és kimutatható süllyedések évezredek alatt történnek. Tehát a házbeomlásokat és falrepedéseket sem lehet ennek betudni, mert hiszen Hollandiában nagyobb mérvű a süllyedés, mint itt és ott mégsem dőlnek össze a házak, a falak sem repedeznek ijeszítő mértékben, pedig a renezánsznak sok régi és értékes épülete áll még fenn Rotterdamban és Amszterdamban. Az aradi házbeomlásokat nem lehet csalhatatlan biztonsággal geológiai tünetnyel kapcsolatba hozni. Hogy a

hézkésen fölkel; ment a selyemkárpitok alatt a sárga-kék szoba felé ösztönösen, mint az okos vérebek.

Fáradtan odarokadtan a kép alatt térdel kékbefeketéllő térdelő Izabella; fehér keze (mint az Altwien-porcelán) Eugen grófi asztalhoz támasztott balkezeiben, szőke feje a kép büszke brokátos mellén, gögös szeme elnéz és csak keskeny, lefelé hajló szomorú szája tudja, hogy csókolkák. A keze szorít fehér kezét, előre hajol finoman, gyöngéd-szerelmesen — ahogy csak a régi lovagok tudtak; — most, hogy alkonyodik és a sötét élni hív mindent ami nappal mozdulatlanul állt, látszik, mert figyel, de hall mindent, mint a föl-ravatalozott halottak . . .

Visszaesett a selyem függöny és Salvator gróf úgy támaszkodott az ajtóhoz, mint egy kiüszött lakáj . . .

Csikszentkirályi Izabella az utolsó csöpp a nagygyűlölködő kucruc kapitány véréből megvegyítve és elrontva és Eugen grófból szerelmesen.

Nagyalföld, amelyhez geográfialag még Arad is tartozik, — sok évezreddel azelőtt tenger volt, ez ma már tudományos alapon, be van bizonyítva, azonban az a föld réteg, amelyen a tulajdonképpeni város épült, nem teljesen nordaléktalaj, hanem részben üledéktalaj is. Nordaléktalaj tudvalevőleg kevésbé szilárd földréteg és ez — véleményem szerint — a városnak a Maroshoz közel eső területén van, amit igazolni látszik az is, hogy a házbeomlások és falrepedések nagyrészt ezen a részen történnek. Nagy a valószínűség, hogy ez a terület régebben árterület volt. A városnak a Marostól fávolebb eső része üledéktalajon épülhetett, ami sokkal szilárdabb földréteg. Az intenzív kocsiközlekedés természetesen gyengíti a házak ellenálló képességét amin viszont a szilárd alapépítkezéssel lehet segíteni. Összegezve az elmondottakat: kimutatható süllyedés Arad alatt nincsen. Ezt a nagyhorderejű kérdést rövid újságcikkek keretében különben is nagyon nehéz eldönteni. Alapos szakvéleményt csak hosszas stúdium után lehetne mondani.

oooooooooooooooo

Interpelláció

a budapesti színházi botrány miatt

Budapestről jelentik, hogy a nemzetgyűlés mai ülésén az indemnitás vitájának során Reisinger Ferenc szociáldemokrata a Fővárosi Operettszínházban történt botrányról kapcsolatban kifejtette, hogy elítéli azoknak a felelőtlen elemeknek a működését, amelyek mindig akkor bukkanak fel, amikor a külpolitikában a nemzetre nézve nagyon fontos események történnek. Szerinte a könnyen hevülő fiatalságot hazaárulók izgatják föl, akik az ország elenségének szolgálatában állnak. (Nagy zaj a jobboldalon és egy felkiáltás: „Bizonyítsa be ha gyanúsít!”)

Pikler Emil szociáldemokrata felszólalásában azt hangoztatta, hogy hasonló merényletekkel csak az ország ellenségeinek tesznek szíveséget. Ezután az Ébredő Magyarok Egyesületével foglalkozott és azt súlyos kitételekkel illette, mire az elnök rendreutasította. Többszöri figyelmeztetés után, hogy ne térjen el a tárgytól, az elnök megvonta a szót Piklertől.

Az interpellációk során Gubicza Ferenc egységspárti a földreformkörülvi visszaélésekről szólt. Nagyatádi Szabó István miniszter válaszolt az interpellációra és kijelentette, hogy a Zselénszkyek táborába tartozó az a földbirtokos, aki azzal fenyegeti a napszámost, hogyha 2—3 hold földet merészel igényelni, akkor nem kap többé tőle aratómunkát. (Taps az ellenzéken). Ha azonban a munkások valamelyike lemondana az igénylésről, mert attól fél-

nének, hogy nem lesz munkájuk, akkor a lemondott föld nem kerül vissza a földbirtokoshoz, hanem azt más igénylő fogja kapni. Zselénszky egy újság cikkben azt írja, hogy nem akarják a munkásai a földbirtokneformot, de ez egyszerűen nem igaz.

Pakots József demokrata a Fővárosi Operettszínház ügyében interpellált. Elképzelhetetlennek tartja, hogy mi lett volna akkor, ha a történet gyalázatos merénylet alatt a közönség nem őrizi meg a nyugalomát. És az ilyen merényletek mindig olyankor történnek, amikor fontos politikai tárgyalások folynak. Tegnap ment ki három magyar pénzember Svájcba, hogy egy francia pénzcsoporttal tárgyaljon és ekkor történt éppen ez a hazaáruló merénylet. Ezután fel említette egyes szélsőséges keresztény lapok kommentárjait a merénylethez. Régen kérte már a belügyminisztert, hogy indíttson vizsgálatot az Ébredők egyesülete ellen, amit, ha az egyesület ártatlannak érzi magát, maga is helyesellhet, ha azonban az egyesület nem ártatlan, akkor azt azonnal oszlassák fel. A merényletnek árfő visszhangja lesz a külföldön, ahol ugyanis rágalomhadjárat folyik az ország ellen. Az ifjakat nem veszi komolyan, akik a merényletet elkövették, csak azokat a hatásokat, amelyekkel feffük elkövetésével előidéznék. Ő azokra kíváncsi, hogy kik szervezték meg a merényletet. Beszédét azzal fejezte be, hogy hiszi, hogy a belügyminiszter erélyes lesz.

oooooooooooooooo

Újabb misériák a kisvasutnál.

(Nem jár a vasut, de a bérletekből nem számítják le a szünetelő napokat.)

A kisvasutról ma írni — annyi, mint az ismétlődések óriási láncába egy újabb szemét illeszteni. A közlekedés őskorából származó avult intézmény még mindig az egyetlen közlekedő eszköz Aradon és a mai kedvezőtlen pénzügyi viszonyokat tekintve, még sokáig az is marad. Ez olyan probléma, amit jelenleg nem áll módjában megoldani a városnak.

Azon ellenben lehet segíteni, hogy a vasut működésében minduntalan folytonossági megszakítás ne álljon be. Amint nagyobb a havazás, vagy erősebb a fagy, a kisvasut jólismert mozdonyai és kocsjai nem merészkednek ki a hidegbe, hanem benn melegednek a jólfűtött garázsban. Ilyenkor a közönség kénytelen a drága bérkocsikat igénybe venni, ha erre pedig nincsen pénze, akkor hosszú gyalogturákra van kárhóztatva. Legrosszabbul járnak ilyenkor a Neuman-gvári tisztviselők és diákok, akiknek bérletjegyük van. A szünetelő napokat nem számítják be nekik és nem tudják be a jövő havi bérletbe sem.

Ezen valamiképpen segíteni kellene. Lehetőleg elegendő munkással a pályát állandóan használható állapotban tartani, vagy ha ez lehetetlen, úgy legalább térítsék meg a szegény bérletjegy-tulajdonosoknak a szenvedett kárt.

Az aradi olcsó hus.

(Február elsejéig lehe vásárolni.)

Arad város olcsóhus akciója teljes sikerrel járt, amennyiben a városnak sikertült jóminőségű olcsó élőállatokat beszerezni, amelyeknek a husát 8—10 és 12 leies árban bocsátották a közönség rendelkezésére. A vásárolt szarvasmarha mennyiség már annyira ki fogyóban volt, hogy az olcsó hus akció veszélyben forgott. Ma délután azonban sikerült olyan mennyiséget beszerezni, amely az olcsóhus ellátást február 1-ig biztosítja. Dr. Angel István polgármester ma tárgyalást folytatott az aradi mészárosokkal, amelynek eredményeként a következő mészárosok vállalták az olcsó 8—10 és 12 leies hus árusítását: Kovács József Str. Grigorie Alexandrescu (Bercsényi Miklós-utca), Koch Mór, Piata Avram Jancu (Szabadság tér), Dema Gusztáv, Str. Metianu (Forray utca), Tetyik János, Piata Mihai Viteazul (Ferenc tér), Lutai János, Calea Bihorulii (Nagyváradt ut). A Pernyávbán: Guthir Rezső, Str. Mihai Coșbucianu (Mikés Kelemen utca), Keipp Ferenc, Str. Capitan Ignai (Kapa utca). Ségában: Fehérvári István Str. Constantin Brancoveanu (Koszoru utca). Gájában: Merkszammer Gyula.

Felelőtlen elemek garázdálkodtak Ujvidéken.

(Százhusz magyar és német cégtáblát törtek össze.)

Ujvidékről jelentik: A nemzeti türelmetlenség sajnálatos incidensekre adott ismét alkalmat szerdán este Novisadon. Ismeretes, hogy a nacionalista szervezetek már régebben akciókat indítottak a nemszláv cégtáblák ellen és az akció következtében a novisadi kereskedők egyesülete úgy határozott, hogy minden kereskedőnek saját belátására bizza, hogy el akarja-e távolítani a magyar és német cégtáblákat, vagy sem.

A kereskedők nagyrésze el is határozta, hogy eltávolítja a nemszláv cégtáblákat, azonban eddig ez a legtöbb helyen még keresztülvihetetlen volt az idő rövidsége miatt. A nemzeti türelmetlenségben tobzódók azonban nem voltak tekintettel erre a körülményre, hanem szerdán este ösztörtörtek majdnem minden olyan cégtáblát, amelyen nemszláv felírások voltak.

Szerdán este fél tíz órakor felelőtlen elemek vonultak végig a városban és százhusz magyar és német felírású cégtáblát szerelték le az üzletekről és valamennyi cégtáblát pozdorjává törte. A járőrök a legnagyobb izgalommal szemlélték a felelőtlen garázdálkodókat és az utca hamarosan eltelenedett.

A garázdálkodásba végre a rendőrség is beavatkozott, azonban csak akkor, amikor már százhusz nemszláv felírású cégtáblát a rombolóknak sikerült megsemmisíteni. A rendőrség ekkor a garázdálkodók közül többet letartóztatott, azonban igazoltatásuk

után valamennyit újból szabadlábra helyezte.

Az ujvidéki rendőrség a nyomozást az éjszakai órákban folytatja és azt már megállapították, hogy a garázdálkodást semmiféle szervezet nem rendezte, hanem felelőtlen elemek követték el.

Arad gazdasági tanácsnoka az építkezésről.

(Interjú Popa Constantinnal. — A belügyminiszter rendelete és az aradi nagyvállalatok.)

Annak idején megírta az Aradi Közlöny, hogy a belügyminiszter rendelete értelmében a város vezetősége felszólította az aradi nagyvállalatokat, részvénytársaságokat, amelyek legalább öt millió alaptőkével rendelkeznek, hogy 1925-ig bezárólag a tisztviselőik részére bérházakat építsenek. Mivel az építkezéseknek 1925-ig be kell fejeződnie a város sürgős nyilatkozatra szolgáltatta fel a vállalatokat, hogy milyen telkeken szándékoznak az építkezést végrehajtani. Egyben a város előnyös áron ajánlott fel a saját telkeiből.

A város vezetőségének felszólítására a vállalatok nagyobb része válaszolt és a válaszokban kijelentette, hogy a jelenlegi gazdasági krízis és a nagy pénzhiány miatt befáthatatlan időn belül nem tehetnek eleget a belügyminiszter rendeletének.

Az Aradi Közlöny munkatársa ma beszélgetést folytatott Popa Constantin gazdasági tanácsnok-

kal a vállalatok építkezésére vonatkozólag, aki a következőket jelentette ki:

— Az érdekelt vállalatok és részvénytársaságok saját érdekük ellen cselekednek, amikor sürgősen nem veszik igénybe a város által felajánlott olcsó telkeket. A miniszteri rendelet ugyanis szigorúan ragaszkodik a felszólított vállalatok építkezéséhez. Ugyanekkor a város telkei kisajátítás alá kerülnek részben pedig a köztisztviselők rendelkezésére bocsájtjuk azokat tisztviselőtelep céljaira. Ha a vállalatok most nem veszik igénybe az olcsón felajánlott és még eladható városi telkeket, későbbben kénytelenek lesznek az építkezésre szükséges telkeket magánosoktól, jóval drágább áron beszerezni. Arra nem számíthatnak, hogy a belügyminiszter megváltoztatja a rendeletét és a felszólított vállalatoknak 1925-ig bezárólag minden körülmények között fel kell építeniük a tisztviselőik részére a bérházakat.

Kell Lajos temetése.

Ma délután helyezték örök nyugalomra Kell Lajost, az Aradi Ipar- és Népbank volt igazgatóját a közönség nagy részvéte mellett. Jóval a temetés kezdete előtt Arad város előkelőségei, az elhunyt rokonai, ismerősei és pályatársai, az Aradi Ipar- és Népbank tisztviselőikara megjelentek a gyászház udvarán.

A templomi énekkar gyászdala után dr. Vágvölgyi Lajos főrabbi magasröptű beszédben méltatta az elhunyt érdemeit. Ezután megindult a temetési menet az izraelita temetőig, ahol a főrabbi rövid imája után elhantolták Kell Lajost.

A ravatalra koszorukat küldtek az Aradi Ipar- és Népbank igazgatósága, tisztviselőikara és a siriai (világosi) takarékpénztár, a rokonok koszorúkon kívül.

Aki ezer leisek lángja mellett melegszik.

(Különös rendőri riport.)

Pénz... pénz, minden csak azért történik, nehezen lehet megkaparintani s ha van, könnyen elgurul. Csak a napokban irtuk meg, hogy Váradon a földön hevernek a milliók s ma már megint furcsa esetet produkált a széles élet.

A pályaudvari rendőrség vezetője, — tekintettel a gyakori vasúti zsebtolvajlásokra — sűrűn tart razzliát. Valamelyik nap egészen fiatalok gyereket tartóztattak le a razzia alkalmával, akiknek viselkedése nagyon különös volt, de még inkább ismerős volt az arca. A kihallgatáson kiderült, hogy mindkettő fiatalok, de annál veszedelmesebb zsebtolvaj. — Az egyik regátbeli, másik erdélyi magyar fiú, nehezen értik meg egymást, mivel az egyik csak románul, míg a másik csak magyarul beszél. De a betörők Internacionálája által elfogadott nemzetközi tájszólásokkal kitünően boldogultak.

Kihallgatásukkor kiderült, hogy ismeretségi viszonyban vannak az ország valamennyi rendőrségével. Hogy el ne tűnjenek, bezárták őket a fogdának kinevezett marhaszállító kupéba.

Éjszaka pedig hideg van, kegyetlen szél fútyolt be sok nyíláson, szóval a két betörő fázott. Akkor a regátbeli gondolt egy me részlet. A gallérijába volt bevarrva 8 darab ezer leies, amit a motozásnál nem találtak meg, egyenkint meggyújtották és annak a tüzenél melegedtek.

Reggel kis pernye csomó jelezte a 8 darab ezer leiest, amely mégis csak nagy összeg.

Mulatságok.

Jelmez-bál (Bolond-estély) szombaton a Fehér Keresztben.

— Az Aradi Hajós-Egylet jelmez-estély február 18-án.

Hogy áll a leu?

Január 18-án fizettek 100 lelért:
Párisban 8.— frankot
Zürichben 2.82 frankot.
Budapestben 1550 koronát
Berlinben 10000 márkát
 Bécsben 37500 koronát

Irodalom, művészet

* Az aradi városi színház heti műsora. Péntek délután: Vig özvegy. Este: Éj királynője. Bemutató. C. és premier bérlet. Szombaton este: Éj királynője. A. bérlet. Vasárnap d. u.: Cserebere. Vasárnap este: Éj királynője. B. bérlet.

* Budapesti toalett-krációk legszenzációsabbjaikban lép fel Balogh Bőske, a kiváló táncos-szubrett az aradi színházban az Éj királynőjének péntek esti bemutatóján. A budapesti újszerű, itt még ismeretlen toalettujdonságok minden bizonnyal Aradon nagy szenzációt fognak kelteni s szenzációként fog hatni Balogh Bőske legújabb modern táncá, melyet a színház új táncos-komikusával, Bányász Istvánnal mutat be. Az Éj királynője a budapesti Renaissance-színházban nagy sikert aratott sorozatos előadásokat ért el és az aradi bemutató sikere minden bizonnyal nem marad a pesti megett. Az operett többi vezető szerepeit Selmeczi Mihály, Tibor Lóri, Madarász Margit és Inke Rezső játsszák. Az Éj királynője pénteken, szombaton és vasárnap este kerül színpadra, mind a három előadásra a jegyek elővetelben a színház pénztárával váltathatók.

* A Kölcsey-Egyesület elnöksége közli a tagokkal, hogy vasárnapi Madách-délutánját nem tarthatja meg.

* Steinitzer és Török fényképészeti szalonja Bul. Reg. Maria No. 16., a Pannónia szállodával szemben, nyitva van reggel 9 órától (a déli órák alatt is) este fél 7 óráig.

* Az idény legsikerültebb újdonsága, a Cserebere vasárnap délután kerül mérsékelt helyre mellett színre az aradi városi színházban. Pénteken délután a nagyon szép Lehár-operett, a Vig özvegy kerül színre elsőrendű szereposztásban.

* A város képet vásárolt az Ulrich-tárlaton. Georgescu János megyei prefektus, dr. Robu János főpolgármester és Popa Constantin városi tanácsnok ma délelőtt meglátogatták Ulrich Viktor és Roth Ferenc Kultur palotában levő képképzőművész kiállítását. A látogatók elragadtatással nyilatkoztak a kiállított képekről és a városi múzeum részére több festményt vásároltak.

* Megnyílt a Benjáminképzőművészeti kiállítás. Öszinte és komoly sikerrel nyílt meg Benjámín Hermann, a kitűnő budapesti festőművész második képzőművészeti kiállítását, amit a művész ezúttal az Oláh Sándor-féle papírkereskedés emeleti kiállítási helyiségében rendezett. Husz esztendő művészeti pályafutásának legremekesebb alkotásait mutatja most be az aradi közönségnek, amely szép számban látogatója is a kiállításnak. Benjámín Hermann nem kell külön méltatni. Állandó kiállítója volt a párisi Salonnak, a budapesti Műcsarnoknak, több önálló kiállításával aratott sikert Bécsben és Münchenben is. Miután most is külföldi utra megy, kiállított képeit olcsón árultja ki és a közönség csak alkalmat ragad meg, ha Benjámínképeket vásárol. A tárlat egész nap nyitva van és a látogatás díjtalan.

Leltározzák az Acsevet.

(Megérkeztek a kormány megbízottjai. — Az Acsev. delegáltjai Bucurestiben tárgyalnak.)

Az Aradi és Csanádi Egyesült Vasutak igazgatóságának épületében Cfr. megbízottjai ülnek, ma kezdtek meg Aradon a vasút leltározását. Néhány nappal ezelőtt megemlékeztünk arról, hogy az Acsev. igazgatósága 10-én ülést tartott és ekkor Mocioni Antal volt miniszter, királyi fővadászmester elnöksége alatt egy bizottságot küldtek ki abból a célból, hogy a kormánytal tárgyalásokat kezdjen az átvételi határidőnek a megállapodások befejezése utáni való kiadása végett. A bizottsághoz, amely Mocioni Antal elnöksége alatt, dr. Beles Jenő alispán, Kormoray Frigyes vezérigazgató, Gellényi Ernő vezérigazgatóhelyettes és Köpf János dr. vasuttársasági ügyészből állott, csatlakozott Bity Dezső igazgatósági tag is, aki Bécsből jött le a tárgyalásokra. A bizottság kedden, 16-án, kezdte meg a kormány képviselőivel Bucurestiben a tárgyalásokat. A kormány képviselői kijelentették, hogy az immár szentesített törvény alapján az állam feltétel nélküli kezelésébe öhajlja venni a vasutat. Az esetleges megváltásról később is szó lehet. A vasút által kiküldött bizottság most azt kérte, hogy az átadás napját február elsejéről április elsejére halasszák el, hogy addig az átadással össze függő tárgyalások befejezhetőek legyenek és hogy a március huszonegyedikére összehívott közgyűlés azokról végleges véleményt mondhasson. A kormány képviselői a vasúttársaságnak ezt a kérését a minisztertanács elé terjesztik, amely a legközelebbi ülésén fog dönteni ebben az ügyben. Az Acsev. képviselői ezután pontokba foglalva adták elő az üzem átadására vonatkozó feltételeket. Ezeket a kormány képviselői azonnal vették tudomásul, hogy azokról illetékes helyen referálnak és beható tárgyalás alá veszik. Miután ezeknek az áttanulmányozására több idő szükséges a megbeszélések folytatását egy héttel elhalasztották és az Acsev. bizottság a jövő kedden, 23-án utazik le ismét Bucurestibe.

Időközben a kormány egy bizottságot küldött ki Aradra, amely az átvételhez szükséges leltározásokat végzi. Ez a bizottság ma érkezett meg Aradra és délután négy órakor az Acsev. megbízottjaival együtt megkezdte az átadás részleteinek megbeszélését és a leltár felvételét, az Acsev. vonalainak és tartozékainak tárgyában. A leltározó bizottságba az Acsev. különböző szakosztályfőnökeket osztotta be. Ezek: Iszray Géza főfelügyelő, az általános igazgatási osztály főnöke, Schöör Lajos főfelügyelő, a pályafenntartási osztály főnöke, Bakonyi Kálmán főmérnök, a vontatási osz-

tály főnöke, Elemér Gyula főfelügyelő, a forgalmi osztály főnöke, Martonossy Béla főfelügyelő, a könyvelési osztály főnöke, Haberer Lajos főfelügyelő, a kereskedelmi osztály főnöke, akikhez még az érdekeit osztálymérnökök: Laczay István, Leitner Kálmán és Szatmáry Béla főmérnökök csatlakoztak. A Cfr. Bucuresti vezérigazgatóságától hat megbízottat delegáltak a leltározó bizottságba: Develch Lipót forgalmi osztályfőnök, Störber N. főfelügyelő a pályafenntartás osztály főnöke, Mánisor Leonida a számvevősségi osztály főnökhelyettese, Joand György főfelügyelő, műhelyfőnök, Stanescu főfelügyelő a kereskedelmi osztály főnöke. A hatodik delegált Chiriac Ondiu főfelügyelő a vontatási osztály főnöke még nem érkezett meg. A Cfr. aradi igazgatósága részéről a következők vesznek részt: a leltározó bizottságban Cuzman Miklós főellenőr a szénkészlet osztály főnökhelyettese, Weil István főfelügyelő a pályafenntartási osztály főnöke, Muresan János főmérnök, az osztálymérnökség részéről, Staitiu János a vontatási osztály főnöke, Bogdan Aurél főfelügyelő a forgalmi osztály helyettes főnöke, Balogh N. irodafőnök, a számvevősség részéről és Cigla János osztályfőnök helyettes a kereskedelmi osztály részéről. Ez a bizottság Pascuti Traian, az Acsev. kormánybiztosának elnöksége alatt elkészíti a vasút átadásához szükséges összes előmunkálatokat.

Az Acsev. állami kezelésbevétele természetesen csak a vasútvonalainak és ezek tartozékaival függ össze. A részvénytársaság magántulajdonai, mint a gurahonci cementgyár, a kőbánya, az erdőüzemek és különböző épületek nem mennek át az állam tulajdonába. Ennek folytán még az esetben is, hogyha az állam nemcsak üzembe veszi, hanem megváltja az Aradi és Csanádi Egyesült Vasutakat, a részvénytársaság továbbra is változatlanul fennáll.

Orosz hadosztályok Kisásziában

Lausennéből táviratozzák, hogy a közeli békekonferencia tanácskozásainak gyorsítására akciót indítottak. Az akció élén Child amerikai megfigyelő áll, aki a törököket okolja a konferencia elnyújtásáért. Child Curzon angol külügyminiszterrel együttesen figyelmeztette a törököket, hogy a szövetségesek óhajainak a visszautasítása következményekkel fog járni, még pedig azzal, hogy Amerika és Anglia nem fogják támogatni Törökországot a gazdasági lábpraállításban.

Londonból jelentik, hogy az oroszok csapatokat tettek partra

a Kisásziai Mudiában. Odesszában több orosz hadosztály áll menetkészben a Kisásziába való indulásra. Ezeknek a híreszteléseknek a kapcsolás rámutatnak arra, hogy a törökök újabb ismét nagy mezevőket tanúsítanak a lausannei konferencián. Angol politikai körökben igen komolyan látják az ellenségeskedések elhárításának lehetőségét. Angol politikai körök véleménye szerint Görögország már elment az engedékenység végső határáig, de tíz évi háborús kódás után sem fogadhat el meg-alázó békét.

Mozi.

A fáradt Halál.

(Sajtóbemutató az Uránia színházban.)

Pénteken kerül bemutatásra az Urániában 'A fáradt Halál', amely tárgyánál fogva is egyik legérdekesebb filmprodukciónak a mai időnek. A megszemélyesített halál a főszereplője ennek a csudás drámának, amely egy népballada nyomán íródott. A mesebeli boldog város nyugalmát egy titokzatos idegen zavarja meg, aki a temető mellett fantasztikus palotát épít s ott üti fel tanyáját az idegen: a Halál. Egy szerelmes leány völgyét elrabolja s a szegény összetört szívű leányzó szerelmese keresésére indul, találkozik a Halállal, akitől visszakönyörgi völgye életét. A Halál nagy és súlyos feltételeket szab a szerelmes szívű leány elé, csupa megoldhatatlan feladatokat, amelyeknek elvégzésére isten ereje volna szükséges. Különösen megkapó a három életgyertya körül folytatott tragikus de hiábavaló küzdelem. A szerencsétlen leányzó végül is belefárad a meddő küzdelembe, megújítja életét s kéri a Halált, vigye völgyéhez a tulvilágra. A kívánság teljesedésbe megy s a leány a mennyek országában kapta meg azt a boldogságot, amelyet a földi végzet nem adott meg számára. Ez a kurta meseje a misztikusan megkapó, szokatlanul izgalmas filmnek, amelynek legfőbb érdekességét — a váratlanul fényes rendezés és kiállítás, a téma sajátossága mellett is — főképen az adja meg, hogy a Halál megszemélyesítője a ma élő filmszínészek között talán a legelső helyen áll: Bernhard Boetke, ugyan az, aki a Hindu siremlék című fantasztikus drámában Yoggi, az indus fakir szerepét játszotta meg páratlan művészettel, megdöbbentő realizmussal. A fáradt Halál, e hatalmas filmalkotás pénteken kerül bemutatásra s ezenkívül még három napon át marad műsoron az Urániában.

* Pénteken utoljára látható az Apollóban a Harry Liedtke-sorozat nagyszerű befejező része, amelynél jobbat keveset produkált a mai már művészi tökélyre emelkedett, nagyszerű ötletekben és trükkökben gazdag modern filmtéchnika.

* Sasok alkonya, a napoleoni idők egyik legmegkapóbb történelmi tényét Napoleonnak a bukott imperatornak, a Szent-ilona-i fogoly sasnak vívódását, halálát hozza elének. A csudásan nagyszerű, óriási érzékkel, pompás művészettel megcsinált monumentális dráma első részének bemutatója szombaton lesz az Apollóban.

* Az Apolló és Uránia színházban pénteken, román Vízkereszt napján az előadások délután 3 órakor kezdődnek.

HIREK.

Gör. keleti vizkereszt.

A görög keleti egyház külsőségeiben legnagyobb s legényesebb ünnepe beköszöntött. Az ünnének tradíciói közül ez kelt legmélyebb áhitatot. Jézus krisztus megkereszteltetésének legendája fűződik hozzá s a hívő jeléül annak, hogy a megbocsátó, a mindenkit szerető Jézus hitét vallja, e napon elzarándokol a templomba s onnan fölszentelendő folyó vizéhez, melyből ő is merít s víz haza egy üveggel, mert ez a víz szent, gyógyító erejű és *soha* meg nem romlik.

Holnap, pénteken délelőtt, görög keleti Vizkereszt napján a kulturpalota mögött a Marosban ünnepélyes vízszentelést tartanak. Az ünnepélyes vízszenteléshez a görög keleti román székesegyházban gyülekeznek délelőtt 10 óra 30 perckor, ahonnan körmenetben vonul az egész görög keleti román papság, a város polgári és katonai előkelőségei, a katonaság és a nagyközönség a Metianu (Forray-utcán), a Piata Avram Jancun (Szabadság-téren) a Berthelot (Atzél Péter-utcán), a Bulevardul Regina Maria-n (Andrássy-téren) és a Piata A. D. Xenopol-on (Kulturpalota-téren) át a Maroshoz. Utána a főúton diszfelvonulás lesz.

— **Lapunk legközelebbi száma a görög keleti Vizkereszt ünnepre való tekintettel vasárnap jelenik meg.**

— **A magyarok választójoga a Vajdaságban.** Az Aradi Közlöny legutóbb több ízben jelentett arról a politikai taktikáról, mellyel a vajdasági magyarokat választói joguktól akarják megfosztani. Most, mint Belgrádból jelentik, a jugoszláv államtanács szerdai ülésén foglalkozott a magyarság választójogának kérdésével. A vajdasági magyar lapok állítólag teljesen hiteles forrásból a bizalmas tárgyalás eredményéről azt a hírt kapták, hogy az állami bizottság megállapította, hogy a január 31-ig utólag felvett nemzetiségi állampolgárok résztvehetnek a márciusi választásokon.

— **Övintézkedések a tifusz ellen.** A megyei orvosi hivatalhoz ma rendelet érkezett a bucurestii egészségügyi vezérigazgatóságtól, amely szerint ha a megye területén csak egyetlen kiütéses tifusz eset is fordulna elő, azonnal a legmesszebbmenő övintézkedéseket kell életbeléptetni. A rendelet kiadását az tetten szükséges, hogy a régi királyság területén a legkülönbözőbb helyeken ütötte fel a fejét ez a veszedelmes járványos betegség.

— **A volt monarchia jóvátételi ügye.** Párisból jelentik, hogy a jóvátételi bizottság szerdai ülésén kizárólag a volt monarchia államadóságának felosztásával foglalkoztak, és az osztrák és a magyar megbíztottak véleményét és javaslatát feülvizsgálás végett az illetékes pénzügyi osztályhoz tették át. Az ügyben ma fognak határozni. — **Budapestről jelentik,** hogy a Budapesti megalakult nemzetközi kereskedelmi kamarák együttes értekezletén állást foglaltak a magyar jóvátétel ellen.

— **A magyar exkirály arcképe.** Budapestről táviratozzák, hogy a főváros mai közgyűlésén Szemcsányi György interpellált azért, mert egy detektív felszólított több kereskedőt, hogy az exkirály arcképét távolítsák el a kirakatokból. Amikor pedig az

exkirályné és Ottó extrónörökös helyzetéről beszélt, akik szerinte kénytelenek egy nobiles idegen uralkodó vendégszeretet igénybevenni, a legitimisták oldaláról éljenek hangzottak el.

— **A külügyminiszter beszámoló.** Bucurestiből jelentik: Duca külügyminiszter ma minisztertársainak beszámolt külföldi tartózkodásainak eredményeiről. Főleg a párisi és lausannei tevékenységéről tájékoztatta minisztertársait kimerítően. A kormány legtöbb tagja jelen volt a beszámolón, amelyet Duca külügyminiszter holnap folytatni fog. Holnap az oroszokkal folytatott tárgyalásait fogja ismertetni a külügyminiszter a minisztertársával.

— **Ujságírók jelmezestélye.** A Fehér Kereszt nagytermében január 27-én rendezendő ujságíró-estély iránt nemcsak egész Arad, de a megye minden nagyobb községében is lázas érdeklődés nyilvánult meg. A vidéki bárendezők szervezik a községek előkelő közönségét, hogy egy csoportban utazzanak be Aradra január 27-én és egyben gondoskodnak arról, hogy a berándulni szándékozó előkelő családok mindegyike idejében kapjon meginvót. Az ujságíróbál tulajdonképeni főreszleteiről még alig szívárgott ki valami, de a nagyközönség kitűnő érdeke már megállapította, hogy az ujságírók valóban csodabálat rendeznek. Olyan csillogó, színpompás jelmezek és meglepő ötletességgel rendezett Karnevál felvonulás még nem volt Aradon. A jegyek árusítása csak a jövő héten kezdődik.

Sülyedünk, vagy nem sülyedünk? Észre sem vettük. Legelőbb az volt feltűnő, hogy három nap óta egyetlen ház sem dőlt be Aradon. A jó hamar megszokja az ember. Nem is csodálkoztunk rajta, hogy három napja nem égett ki a téli kabátunk vagy a kalapunk, vagy hogy nem hallottuk a szörnyű sista-tergést, nyikorgást, dühörgést és három napig nem történt elgázolás. A három napig tartó kellemes helyzetünkre csak holnap ébredünk rá, mert holnap a fentiek mind megtörténhetnek. Kijavították a gépeket, holnap ismét megindul a kisonát. Sülyedünk tovább!

— **Uj ügyvédi iroda.** Dr. Krenner Zoltán ügyvédi irodáját Aradon Bohus-palota III. kapu, földszint megnyitotta.

— **„Ráépítés” Aradon.** Az Agromul Gazdák Biztosító Intézete, a mely néhai dr. Czédly Károly egyemeletes sarkházát vásárolta meg a Str. Cloca (Szt. László) és Str. Popa (Ferdinánd) utcák sarkán, azzal a tervvel foglalkozik, hogy a jelenleg egyemeletes épültre egy második emeletet és abban helyezik el a biztosító intézetet és két lakást a tisztviselők részére. Aradon ez az első ráépítés, amelyet valószínűleg többen is követni fognak.

— **A rokkantak sikkasztója.** Budapestről jelentik, hogy a rendőrség letartóztatta Szabó Géza bankbizományost, aki a rokkantak, háciárvák és özvegyek nemzeti szövetségétől 1.300.000 koronát vett fel szénszállításra. A pénzt visszakövetelték tőle, s azonban csak 690.000 koronát tudott visszafizetni és a többivel nem tudott elszámolni. Csalásért feljelentette a szövetség Szabót, akit ma a vizsgálóbíró letartóztatta.

Rozál és az aradi szoárék.

(Beszélgetés Kramarovicz Rozálával.)

II.

Nagyságos Asszonyom, szerettem volna ma délelőtt Bohus báróknál lenni, amikor a báróné tegnapi levelemet felolvasta Rozál néninek. Az eset úgy történt, hogy Rozál néni megint fözött a Bohus bárók és a báróné, aki kegyes volt észrevenni az Aradi Közlönyben tegnapi cikket, kiszaladt a konyhára és kacagva mondta Rozálnak:

— Na öregem, kiserkesztetek! Most már igazán meg vagyok velel elégedve!

Ez a kitérés fözött biztalan arra sarkalta Rozált, hogy fokozott ambícióval lásson hozzá az aszpikkészítéshez a bárók holnap esti szoáréjára, amiből viszont azt lehet következtetni, hogy a mániának még tavalyról itt remegő halálával mégis csak élni hagyják a főzés aradi istennőjét. Rozál néni ma délelőtt kerestem az angol-uccal Kramarovicz-féle szerüzletben, ahol a férj, Kramarovicz, olyan szakállal mint az orosz Tolsztoj és olyan flegmával, mint az angol Wilde, kijelentette, hogy tetszettem volna szelni, mert Rozál a Bohuséknál van.

Az intervju tehát „Matyi báróné” konyhájában folyt le, aki azért bátorodik így nevezni, mert amú Rozálnak szabad, azt szabad nekem is, ha fözi nem is tudok úgy! Rozál kijelentette, hogy tízennyolc esztendeje főz és a tavalyi zsurmán: idején hetven helyen traktálta a meghívottakat. Már-már azt hitte, hogy ikszéknél a legnagyobb sikert érte el, de amikor ipsiszonéknál főzött, akkor Z.-né gratulált. Az Önök tavalyi nagy szoáréján, nagyságos Asszonyom, báró Neumann Alfrédné külön is levízitelt a konyhában Rozálnál — (a libamájpástétom és a galatin között) — és kijelentette, hogy az istennő megint féltelmulta önmagát. Kétségbe kell azonban esni, ha meg gondolom, hogy mindezt Rozál naponta 300 leierért leisztolja, akkor, amikor jó pár ezer leire rug mindaz, amiből tortát épít, aszpikot rezeget, pulykát tállal vagy gesztenyepirét pasziroz.

— Higye el szerkesztő ur, — mondja nekem Rozál, — hogy ez a 300 lei nagyon kevés. Mikor a máboru előtt fözött hivak, tíz forintért vállaltam, de akkor tizből jobban ki lehetett jönni, mint ma 300-ból. A Manczi nagyságáéknál tavaly szüveszterkor negyvenen voltak,

— **Bomba egy bolgár vasúti hidon.** Szófiából jelentik: Bulgáriában, Podob-Kanak mellett egy vasúti hidon három bombát találtak elhelyezve, akkor, amikor a keleti express utazását várták. Szigorú vizsgálat indult meg a bombák elhelyezőinek kikutatására.

akkor is 300 leit kaptam. Meg aztán tessék elhinni, nyomva is vagyok, annyi az irigyem!

Nézem Rozál néni kedves, kekeded, gömbölyű arcát, nem veszem észre, hogy nyomva van, bár elismerem, hogy aki így tud főzni, azt sokan irigyelhetik. És most egy pillanatra megint a tavalyi zsurja jut eszembe, Asszonyom, amikor a fehér kecségén aransárgán ömlött a tártár, a pulykában valami kellemesen enyhe zamatot izesített a kisütött szalonna, a trissen főzött sonkák lanyha párájában összeolvadt a libamájpástétom orrotizgató illata. A mikor remegtek a habok, a parték, a pirék, a galatinok és a gyomrok: s egy pillanatra valóban ellenkezésbe jutok önmagammal, hogy ne kívánjam-e vissza ezeket a lucullust időköt? Mert Lucullus, aki legalább úgy tudott élvezni, mint Nero, a régi trsóknak szerinti: kéjelgett abban, ha ióllakhatott.

Nem Asszonyom, mégsem kívánom vissza a tavalyi szoáréimát! Lucullus is csak egyszer vacsorázott egy este. Azt érzem, hogy Aradmegyében két és fél ezer csecsemő pusztul el évente, hogy pusztul a tudóvész és a levegőben ismeretlen összehúzóerők és titkosan bujkáló diplomáciai csaták villamos feszültsége remeg. A kecségét is szerettem, a Habanerát is, a stámmyt is, a partét is, a Rozált is és az embereket is, úgy nagy általánosságban. De a kecségét, a Habanerát, a Rozált, a stámmyt, a két és fél ezer csecsemőt és a tudóvészt együtt: nem, mégsem! — A legközelebbi szoáréimán ne feledkezék meg arról, hogy a menü után Rozálnak gratulálni illik. Mert ebből az egész mániából mégis csak Rozál él meg a legjobban, süthetőzhet és ehét annyit amennyit csak akar és még készpénzt is kap érte. Rozál ebből a mániából él, mint ahogy a Schwarzer él a szanatóriumából.

Apropos, szanatórium! Remélem tavasszal találkozunk a máriagrúni épület stájer kertjeiben. Két egymás mellett meredező fatörzsre rákötöm majd a függőágyát, Asszonyom és remélem, hogy vidéman gondolunk vissza aradi mániánkra. Az emaradhatatlan kecségéről az intézet szakácsa gondoskodik. A szanatóriumi viszonyításig kézcsókoló híver

Fekete Tivadar.

— **Tráciában komoly a helyzet.** Konstantinápolyból írják: Tráciában a törökök nagy csapattesteket összpontosítanak. Eddig több, mint száz ezer embert vontak össze, amiből a törökök támadási szándékára lehet következtetni. A helyzet nagyon komoly.

— **Láttamoztatni kell az utleveleket a sziguranán.** Az Aradi Közlöny mai számában foglalkozott az utlevelláttamozás új rendszerével. Ma illetékes helyen azt a felvilágosítást kaptuk, hogy minden külföldre utazni szándékozó román állampolgár köteles utlevelét elutazása előtt az állambiztonsági hivatalnál — sziguranán — láttamoztatni. A sziguranán a külföldre utazók megkapják a további utasításokat. A rendelet a mai napon lépett életbe.

— **Egy szállodaportás Eulenburg herceg táborából.** Besztercebányáról jelentik, hogy az ottani Freiwirthele szálloda portását, Szkladan Károlyt fajtalankodás miatt letartóztatták. A megindított vizsgálat több súlyosabb esetet derített ki a portásról, aki sok besztercebányai fiút megrontott. A vizsgálat egy kereskedő ellen is megindult, aki hasonló feljelentések révén került a rendőrségre. A portás a vallatás során előadta, hogy a világháborúban a porosz katonák oltották a beteg hajlandóságot beléje.

— **Folyó hó 28-án tartja az Aradi Athletikai Club évi rendes közgyűlését a Városháza tanácstermében délelőtt 10 órai kezdettel,** melyre az összes tagok szíves megjelenését kéri az Elnökség.

— **Öngyilkos lett, mert nem fotballozhatott.** Különös öngyilkossági tragédia játszódott le kedden Zagrebben, a Draskovics-utcában, amelynek Granec Ivó, a jól ismert fotballjátékos esett áldozatul. Granec, aki nemrégén nősült meg, annak idején megígérte menyasszonyának, hogy a fotballjátéktól teljesen visszavonul és családjának szenteli életét. Granec ezt az ígérte jó ideig be is tartotta, de mivel szenvedélyes sportember volt, mintegy két hónappal ezelőtt ismét fotballozni kezdett. A fiatal asszony erre kijelentette, hogy nem hajlandó vele élni és ágytól-asztaltól formálisan el is váltak. Tegnap este Granec felszólította feleségét, hogy béküljön vele ki, különben öngyilkosságot fog elkövetni. Az asszony visszautasította a férfi kérését, mire Granec előrántotta revolverét és szíven lőtte magát.

Megjavítják a telefont.

Harmáncöt millió a telefon rendbe hozatalára. — Arad három milliót kap.

Az államnak a többszörösen fel emelt díju távbeszélő vállalatából nagy jövedelme van s így eléggé hibáztatható, hogy bizonyára pénzügyi okokból az intézmény modernizálására mindezekig nem gondoltak. Ebben a lehetetlen helyzetben némi reménysugárt nyújt az a körülmény, hogy a közlekedéstudományi minisztérium hetekkel ezelőtt külföldi tanulmányutra küldötte egyik főtisztviselőjét, Ciperei Jon miniszteri tanácsost, aki egyúttal a csatolt területek telefonhálózatának is egyik legalaposabb ismerője. A tanácsos most tért vissza Csehországból s a sajtót a következőkben tájékoztatta a telefontal kapcsolatos kérdésekről:

— A minisztérium és a posta-

vezérgazgatóság rendbe szeretné hozatni az összes műszaki berendezéseket és a forgalomból ki-kapcsolt, használatlan állapotban levő vonalakat újakkal igyekeznek pótolni. Eddig a bajok gyökeres orvoslását pénzügyi okok akadályozták. Most azonban a költségvetésbe 35 millió leit vettek fel s ezt az összeget fel is fogjuk használni a leromlott hálózat és a felszerelések rendbehozására és pótlására. A posta maga is belátja, hogy a jelenlegi helyzet tarthatatlan.

Közzolgálati okokból és államérdekből is szükségünk van arra, hogy Bucuresti és a csatolt területek városai között használható telefonösszeköttetés legyen.

A Krupp-művek passzív rezisztenciája.

(Száz ezer főnyi megszálló sereg a Ruhr-vidéken. — Katasztrófa előtt a német szénipar. — Francia tábornok a Krupp-villában.)

Londonból jelentik, hogy a Ruhr-vidéken lejátszódó események miatt az ottani politikai körökben aggodalommal gondolnak a jövőre. Attól félnek, hogy a németek és a franciák közötti konfliktus vérontást és háborút jelentő intézkedéseket fog maga után vonni, amelyek beláthatatlan időre elmérgesítik Európa hangulatát és végképp megbolygatják a békét. Az angol kormány továbbra is tartózkodó álláspontot foglal el. Nincsen kizárva, hogy a semlegesek közvetítésével a népszövetség legközelebbi ülésén óvatos formában szóvateszik a német-francia kérdést. Angol külügyi körökben már régen felvetődött az a kérdés, hogy a francia kormány akar-e tárgyalni Németországgal, vagy pedig annak a tönkretételére törekszik-e.

— A városi központok reorganizációját is tervbe vettük. A Kobozsvár telefonközpontja erre a célra 5, Arad 3, Brassó 3, Temesvár 2 millió leit kap. Több kettős vonalat is akarnak létesíteni.

— Csehországban többek között az önműködően kapcsoló telefonközpontokat tanulmányoztam. Sajnos, ezt a rendszert beláthatatlan időn belül nem igen általánosíthatjuk, mert egy-egy ilyen városi központ 22—24 millió lei beruházási költséget igényelne.

— Remélem, hogy ebben az évben a telefon intézményt ismét olyan nivóra emelhetjük, amilyen békeidőben volt s a közönség most még jogos panaszai meg fognak szünni.

Száz ezres megszálló csapat a Ruhr-vidéken.

Newyorkból jelentik, hogy Hughes külügyi államtitkár felvilágosításokat kért Párisból a francia megszálló csapatok létszámára vonatkozólag. Az érdeklődésre Poincaré azt válaszolta, hogy a Ruhr-vidéken levő francia csapatok létszáma 45 ezer. Az Unio külügyi hivatala azonban az essen hírekre támaszkodva a megszálló csapatok létszámát 100.000 főre becsüli, jóllehet, hogy annak idején a francia kormány kijelentette, hogy az esetleges megszállást hétezeröttszáz emberrel fogja végrehajtatni.

Háborus intézkedések Németországban.

Berlinből jelentik, hogy a kormány a háború idejére emlékeztető módon intézkedik a megszállásokkal járó veszedelmek elhárítására. Így többek között bójót rendelt el. A bójóintézkedés értelmében a vendéglőkben csökkentik a húsételek kiszolgálását, sőt csak délelőtt szabad kiadni, tej csak a háztartásokban fogyasztható. A lakosság igényeit minden téren ötven százalékkal redukálják. Berlin rendőrfőnöke csütörtöktől kezdve a zárórát tizenegy órában állapította meg és minden táncmulatságot betiltott.

Új francia rendszabályok.

Berlinből jelentik, hogy a német kormány további ellenállása esetén a franciák a következő újabb szankciókat tervezik. 1. Nem engedik meg, hogy a Ruhr-vidékről Németország többi részébe egyetlen vagon szenet is szállítsanak. 2. a Ruhr-vidéket vámhatárral zárják el Németország többi részétől. 3. Külön szén-

szindikátust állítanak fel Belgium, Luxemburg, a Saar vidék és a Ruhr-vidék számára.

Ostromállapot Memelben.

Danzigból jelentik, hogy a Memelbe bevonult litvánok kihírdették a vársban az ostromállapotot. Elrendelték, hogy a régi kormány intézkedéseinek senki se engedelmeskedjék és kihírdették, hogy az új uralomnak ellenszerezőket a haditörvényszék elé állítják. Párisból jelentik, hogy a nagykövetség tanácsa elhatározta, egy bizottságot küld Memelbe a rend helyreállítására és a szövetségesek védelme alatt a németek ideiglenes kormányt alakítanak. Memelbe ma egy angol torpedónaszád érkezett, amelyről egy tengeri szállott partira, aki azonnal az angol konzulátusra sietett.

Danzigból jelentik, hogy a Memelbe kiküldött antant főbiztos ma proklamációt tett közzé, amelyben a memelvidéki lakosokhoz szól és amelyben többek között a következőket mondja: — Tiltakozom a szövetséges hatalmak nevében a Memel elleni véres merénylet ellen! Kijelentem nyomatékosan, hogy a szövetséges hatalmak nem tűrik hatalmuk csorbítását. A tényleges hatalmat most Memelben a litván „búdkys” gyakorolja és a középületeken a litván zászló leng.

— Az aradi hetipiac. A mai hetipiacon feltűnően nagy forgalom volt. Talán a holnapi görög keleti ünnepnek tulajdonítható az az élénk vásárlási kedv, ami a mai piacon uralkodott. Az élelmiszerpiacra nagyon sok tojást hoztak be a falusi kofák. Még a múlt héten 1.10 leiert adták a tojást, ma 70 baniért lehetett kapni. Vágómarha felhajtás elég nagy volt. Árak a következők voltak: nullás liszt 750, főzőliszt 650—600, kenyérliszt 350—400 lei mázsánként. Kukorica 330—320, korpá 260 lei száz kilónként. Borjú 13—14, marha 9—10, sertés 30—35 lei volt kilogrammonként — élősúlyban.

A szerkesztésért:
KAROLY JOZSEF
felel.
Cenzurat:
Dr. V. MARCOVICI

Miért nem iszol Gottschlig-rumot? Kapható mindenütt.

Apró hirdetések.

Levelezés.

„SZÓKE” jeligére levél van a kiadóhatalomban. 266

Házasság.

HATVAN ÉVES özvegy gyermektelen waggonyári kovács mester házasság céljából megismerkedne hozzá illő özvegy, gyermektelen asszonnyal. Leveléket „Kovács” jeligére a kiadóba kér. 247

Alkalmazás.

ÉJLELI ŐRI, vagy ehhez hasonló állást vállalok. Cím a kiadóban. 249

EGY jobb családból való leány, kinek Aradon lakó szülei, vagy hozzátartozói vannak, 2 éves tönk mellő felvételük. Cím Kelet hírlapiroda. 13040

PERFECT szobaleány mielőbbi belépésre felvétetik Molländer, Str. Cloșca (Szent László-utca) 7. 274

ÜGYES, megbízható irodaszolgát felvesz Aradi Köti- és Kötésüzvegység. Remánul tudók előnyben. 269

FIATAL LEÁNY gyermek mellé, vagy mindenre ajánlják. Cimeket a kiadóba kér. 271

ÜGYES, fiatalabb, románul beszélő segéd a csemege szakmából felvétetik Pálfi csemege üzlet. 267

MINDENES főző, vagy mindenes szobaleány keresetik jó bizonyítvánnyal. Cím Wallinger hirdetőjében. 13177

FIATAL leány, jó írással, sürgősen felvétetik az Orth. Izr. Hitközség jegyzői irodájába Str. Alexandru Gavra (Csernovits Péter-utca) 7. szám. 13352

JÓL főző szakácsnő mielőbbi belépésre jó bizonyítvánnyal felvétetik. Cím Kelet hírlapiroda. 13041

FÜZNI tudó TISZTESSÉGES mindenes gyermektelen családnaz fölvetetik február 1-re. Cím Kelet hírlapiroda. 13041

EGY fiatal nő szoptatós dadának ajánlják. Cím Kelet hírlapiroda. 13041

Vétel és eladás.

HASZNÁLT, 21-es, vagy 22-ös hengerezéket és egy radiál szitát megvételre keresek. Angyal Mihály Revetis. 262

ELADÓ fekete koztüm, fénemű, cipő, gyermekruha, képráma, abrosz, bőrkefnyű, tavaszi kabát, ezüst auisatz. Strada Mocioni (Orczy-utca) 14. 263

FÉRFI sokj minden színben 14 Leiert, női harisnya 18 Lei, férfi angol Seifringek 2 gallérral 148 Lei, Seifir munkás ingek 120 Lei. Szűcsné, Bulev. Regele Ferdinand (Boros Béni-tér) 15. Denglház. 275

HATSZEMÉLYES, teljesen kifogástalan ebédő szervizt vennék. Cimeket a kiadóba kér. 276

MŰTÁRGYAKAT, porcellánokat, japán és kínai dolgokat, antik butorokat, ezüst tárgyakat, perzsa és szmírnaszőnyegeket, egész gyűjteményeket a legmagasabb árab vásárol a Salon Artistique Bulev. Regina Maria 20. (Fischer Elliz-palota.) 11695

GYÖNYÖRŰ perzsa női bunda sürgősen eladó. Megtekinthető „Victoria” irodában Piața Avram Iancu 16. 278

IRODASZEKRÉNYT keresünk megvételre. Cím Uranus-Iroda főpostával szemben. 12995

VIZSLA, setter, idomitott, szobatiszta ugyanennek nyolchetes kölyke eladó. Str. Crisan (Karolina-utca) 3. Ugyanott több butor eladó. 13041

FAJTISZTA, csodaszép, 5 hónapos nőtény spicc kölyökkutya eladó. Strada Cosbuc (Wesselényi-utca) 26. 279

MODERN, világos, szép hálószoba eladó. Piața Avram Iancu (Szabadság-tér) 15. sz. Dományi-palota. 283

BUTOR, tulhalmozott raktár miatt, ebédő és hálószobák olcsó áron kaphatók Wiegand, Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca) 40a) 12071

SZÁZ FINOM levélpapír, 100 selyempapírral bélelt borítékkal Leu 45.— Knie-szer papirkereskedőnél Strada Tudor Vladimirescu (Dobó-utca) 1. 11851

OLCSÓN ELADÓ egy national cassa, cukorkaprés, férfi télikabát, finom fekete posztóból, borkorsolya keményfából. Aradul-Nou (Ujarad) Str. Gheorghe Lázár (Pék-utca) 3. 13041

MINDENNEMŰ ÉKSZERT, gyöngyöket, legmagasabb árab vesz Salon Artistique Bulev. Regina Maria (Andrássy-tér) 20. 12021

VESZÉK könyvtárakat, hangjegyeket, bélyeggyűjteményeket és hegedűket a legmagasabb áron. Kerpel Izso könyv kereskedése. 13629

A NAGY KERESLETRE VALÓ TEKINTETTEL sürgősen keresünk antik butorokat, perzsa szőnyegeket, festményeket, műtárgyakat, régi üveg és porcelán tárgyakat, japán vázákat és ezüst ötvös munkákat. Vidéki meghívásra kiutazunk. Szépművészeti Szalon, Ortutay-palota. 13573

ELADÓ egy 16 lörös fél stabil gőzkazán és malomszerelések. Kabát Testvérek Ternova-Kurtaker. 213

A LEGKORÁBBAN érő szőlő (csabagyöngy) nemes vessző. Kapható Strada Coșei (Kassa-utca) 5. sz. Bordás Istvánnál. 226

FOGHAGYMA kz-ként kapható 7 leiert Vörös László terménykereskedőnél, Piața Avram Iancu (Szabadság-tér) 5-6. 241

Ingatlan.

FÖTÉREN emeletes bérház ötszobás lakással, másfél millió leiert eladó. Uranus-iroda főpostával szemben. 12995

CSALÁDI HÁZ Muresel (Zsigmondháza) azonnal elfoglalható, eladó. Cím: „Banater Herold” hirdető irodában Str. Soarelul (Zoltán-utca) 4. 124

MODERN ház 3 szobás lakással eladó. Cím a kiadóban. 265

SÉGA CSABA-UTCA 10. számú ház lakással eladó. 211

MAGANHÁZAK legmodernebb négy, öt, hétszobás elfoglalható lakásokkal eladó. Uranus-iroda főpostával szemben. 12995

Ellátás.

KÉT-HÁROM fiatalember teljes ellátást nyerhet Vasuti fűtőházhoz közel Str. Pupos (Gaál László-utca) 18. 273

IZLETES polgári házikoszt házon kívül (Kebéd-vacsora) 650 Leiért kapható. Cím Wallinger hirdetőjében. 13177

HÁROM-NÉGY KÖZÉPISKOLAI tanuló correpetálással, teljes ellátásra elvállal Steiner, volt izr. fiuinternátus tulajdonosa Str. Sinagoga (Chorin Áron-utca) 1. 277

Különféle.

EZERJÖFŰ gyomorelixir, páratlan hatású szer gyomor és bélbántalmak, étvágytalanság, hányinger, fejfájás, emésztési zavaroknál. Dr. Földes gyógy szerár Aradon. 10831

VILLANSZERELÉST, csengőberendezést legolcsóbban vállal Schwarz műszerész Strada Brancovici (Lázár Vilmos-utca) 3. 12815

DIRECTE importált legfinomabb eredeti norvég, kevésbé halszagú Cod-liver-oil. Csukamájolaj dr. Földes Béla gyógy szerár Arad. 12831

Ujdon-ság! Ujdon-ság!
„FEMENA” gyógyhaskötő
orvosilag ajánlva sörvek és elhajásodásnál ugy férfiak, mint nők részére. Minden női bajnál nélkülözhetetlen, törvényileg védve. Egyedüli készítő: Horváthné, P. Catedralet (Tököltyér) 5a. 272

Dinamók, villanymotorok, transzformátorok, elektromos indító készülékek stb. szakszerű javítását és újratekercselését a legutányosabb áron
Vállalja:
Ioan Kádár János
mechanikai üzeme Arad
Strada Simeon Balint
No. 10. (Dessowffy-utca) 280

Fornégyár és Keményfatermelő Részvénytársaság bizományi raktára Arad
Piața Plevnel (Árpád-tér) 2. Legolcsóbb és legjobb fornérbeszerzési forrás.
Vásárol állandóan: Javor, hárs, köris, oseresznye, gyertyán és diófárönköket.

Aradi Hitelbank és Takarékpénztár RT.
Arad, Strada Alexandri (Salacz-utca) 6. 13649
Elfogad betéteket magas kamatozással.
Arany és ékszettárgyakra zálogkölcsoni nyújt.

Ecetgyár

nagyobb városban, más
vállalkozás miatt :-:

eladó, vagy társulna.

Ajánlatokat „Alkalmi” jeligére a kiadóba kér. 110

„VICTORIA”

vatta, kötszer, gummiárúk és
betegápolási cikkek gyára

FARMACON

(„Yes“-osztály)

HIETSCHES TARSIA

papír porkapsulagyár (Graffius) lerakata

DR. FÖLDES ES HEHS

piperoszappal (Margit-oreme) vegyeszeti gyára

GLOBUS

gyógyszerészeti fadóbozgyár

GUTH ES FIA

gyógyszerészeti áru és bédogdobozgyár

ROHDE FRIGYES R-T.

(vaselin osztály.)

Árad és aradmegyei képviselők:
HEHS ES KLEIN

Árad, Strada Eminescu (Deák Ferenc-utca) 8. 54

Szürke, fekete tekercs és tábla,

valamint különböző minőségű

paplanvatta

kapható en-grosban jutányos áron. Ugyanott textilárak nagy raktára.

Klein és Weinberger

Magazin de Manufactur engross Arad,
Str. Colonel Piritol No. 2. 13040

Figyelem! Figyelem!

Nagy megtakarítást jelent ruhában ha munka közben az elszakíthatatlan

„Matador”

munkásruhát viseli.
Állandóan raktáron tartunk orvosi, vegyes, irodai, raktárnoki, fűzeres, pinóer, borbély, hentes és gépész kabátokat, soffor, kazantizititő és munkásruhákat elsőrangú anyag és kivitelben.
Gyárak, bányák, nagyüzemek figyelmébe ajánljuk magunkat és kívántra árajánlattal szolgálunk.

Fratii Stern Testvérek

Villanyerőre berendezett „Matador” munkásruha és konfektio gyára
Arad, Str. Motianu (Föray-utca) 2.

Eladás nagyban és kicsinyben!

Ha olcsón és jól akar vásárolni, úgy okvetlenül keresse fel a Str. Motianu (Föray-utca) levő új linoleum üzletet, ahol nagy választékban kaphatók nyerges-szijjártó és kárpitosváznak, továbbá: kókusz futó, linoleum ebédő és futószőnyegek, viaszkos sztalitititők és gummi játékbábák a legpontosabb kiszolgálás mellett. Szíves pártfogást kér: Krámer Béla.

„Megbizás” vállalat Strada Horia 2. Mindennemű megbizást vállal, vidéki és külföldi le-vélbeni megbizásokat elintézt, adás-vételt közvetít, az ipar, kereskedelem és mezőgazdaság terén. 284